

**КРИВОРОЖСКИЙ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ИНСТИТУТ**

**ПРОБЛЕМЫ СОЦИОДИАГНОСТИКИ
В ПЕРЕХОДНЫЙ ПЕРИОД
(Материалы международной конференции)**

Кривой Рог — 1996

Лобанова А.С., Компанець С.Г. (м. Кривий Ріг)

ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ЧИННИК СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ

Останнє десятиліття в житті українського суспільства характеризується особливою увагою творчої Інтелекції та багатьох інших соціальних прошарків населення до відродження української культури. Цей процес пов'язано не стільки з демократизацією життя, скільки з прагненням народу відчувати свою самобутність, натішитися тією історичною спадщиною, яка довгий час за багатьма обставинами не була використана. Цілком закономірним є процес проникнення українських традицій, звичок, обрядів в усі сфери життя людей, зокрема, в підліткове та молодіжне середовище. Це простежується в більш поглибленому вивченні української історії та літератури, розвитку народних промислів, проведенні молодіжних фестивалей і сценної майстерності, тощо. Звичайно, не можна не бачити позитивного впливу процесу відродження української культури на соціалізацію молоді.

Здавалося б, що відтворюються сприятливі умови для інтеграції підлітків та молоді в сучасному суспільстві і не має підстав турбуватись. Однак статистика свідчить про зростання підліткової злочинності, наркоманії, пияцтва, розповсюдження інших негативних явищ, які, на жаль, мають тенденцію до збільшення. Соціологи стверджують, що в свідомості молоді адекватно відбивається реальна дійсність, яка сьогодні має чимало недоліків та вад. Відсутність надійного соціального захисту молоді, сприятливих умов для змістовного дозвілля, наявність подвійної моралі у дорослих приводять до того, що значна частина підлітків та молоді головними своїми життєвими орієнтирами обирають такі принципи: "досягнення мети будь-якими засобами", "матеріальні цінності - понад усе", "освіта - це не головне, були б м'язи", "ти - мені, я - тобі" та інші, що підтверджується результатами соціологічних досліджень, які проводилися науковцями кафедри соціології Криворізького державного педінституту. На фоні таких псевдоціннісних орієнтацій не випадковим є збільшення та зміцнення рекетирських угруповань, розповсюдження підліткової проституції, укорінення "бігунського" руху - феномена соціальної дійсності великих промислових регіонів, зокрема, Криворізького.

З Іншого боку, слід зазначити, що останнім часом значно зменшилася роль сім'ї у виховному процесі дітей шкільного віку. Це пояснюється низкою обставин, зокрема, нестачою вільного часу. Адже не виплата заробітної плати за основним місцем роботи (що стало звичним в останні роки), зменшення обсягів виробництва змушують значну кількість людей бути в постійній шуканині роботи чи тимчасового заробітку для утримання сім'ї, знаходитись в умовах міграції. Тож підлітки залишаються насамоті зі своїми труднощами та проблемами. Як свідчать соціологічні дослідження, у більшості з них погіршується настрій, з'являється почуття самотності, безпорадності та безнадійності. Це зароджує в них край песимістичні думки. Так, майже 50 відсотків опитаних юнаків та дівчат віком від 16 до 20 років зізналося, що їм в голову приходила думка піти з життя¹. В першому випадку, почуття самотності та особистої непотрібності спонукає певну частину підлітків шукати "вихід" у наркотиках, пияцтві, що, безперечно, призводить до правопорушень, злочинів, до моральної, а нерідко й до фізичної загибелі. Так, у 1995 році в Кривому Розі неповнолітніми здійснено 5 вбивств, 9 зґвалтувань, 14 розбійних нападів, 116 пограбувань. У стані алкогольного сп'яніння підлітками скоєно 86 злочинів. Окрім того, в місті зареєстровано майже шість тисяч наркоманів. Невипадково міська координаційна рада у боротьбі зі злочинністю оголосила 1996 рік - роком боротьби з наркоманією і вживає рішучі заходи задля зниження злочинності. (Див: С. Волков. У "шанхай" дороги перекриті. //Червоний гірник. - № 46, 1996, 9 квітня).

Таке становище вкрай небезпечне для українського суспільства. Адже цілком зрозуміло, що зневага до потреб і прагнень молодого покоління рівно як і виховання його без урахування надбань української національної спадщини може призвести до необоротних наслідків. Тож, віддаючи належне зусиллям науковців, працівників навчальних та культурних закладів, засобів масової інформації щодо відродження та поширення історичних надбань українського народу, вважаємо, що цей чинник може сприяти плідній соціалізації молоді тільки за умов такої політики владних структур, в якій освіта, культура, соціальна справедливість будуть визначені головними суспільними пріоритетами.

¹ Соціологічне дослідження, проведене доцентом Кочуров В.М. за власною методикою в м. Кривому Розі у 1993-96 рр. Опитано 1500 школярів та студентів. Вибірка репрезентативна за такими ознаками як стать, вік, рівень освіти.